

Cirkulärnr: 1999:57
Diariernr: 1999/0969
P-cirknr: 1999-2:15
Nyckelord: Lärare
Handläggare: Lena Emanuelsson
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1999-04-13
Mottagare: Personalfrågor
Skolfrågor
Rubrik: Forskarutbildade lärare

Personalpolitik: 1999-2:15

Nyckelord: Lärare

Förhandlingssektionen
Lena Emanuelsson

1999-04-13

Personalfrågor
Skolfrågor

Forskarutbildade lärare

Frågan om forskarutbildade lärare har aktualiserats bland annat med anledning av den slutrapport som presenterats av parterna som undertecknat "Avsiktsförklaring om åtgärder för att främja läraryrkets utveckling och rekrytering". Slutrapporten tar upp frågan om forskarutbildade lärares roll i skolan. Vi vill av detta skäl klargöra något kring bakgrunden till de lektorstjänster som tidigare funnits samt redovisa något kring forskarutbildade lärare idag.

Bakgrund

I samband med gymnasiereformen i början av 1960-talet fattade riksdagen ett beslut som innebar att ett antal av tjänsteunderlagen inom de dåvarande tre- och fyraåriga linjerna i gymnasieskolan skulle tillsättas med forskarutbildade lärare. Dessa tjänster benämndes lektorstjänster. Den anställde kallades lektor. Av skolförordningen framgick att för behörighet till tjänst som lektor krävdes bl a antingen

- avlagd filosofie doktorsavhandling inom ämnesområde som motsvarade tjänstens ämne eller, i fråga om tjänst som omfattade två eller tre ämnen, ett av tjänstens ämnen, eller
- avlagd filosofie licentiatexamen med minst betyget Med beröm godkänt i det examensämne eller ett av de examensämnena som motsvarade tjänstens ämne eller ämnen.

Antalet tjänster som faktiskt var bemannade med behöriga lektorer nådde dock aldrig upp till de eftersträlvade talen. Främsta orsaken till detta var bristen på forskarutbildade lärare som på den tiden var intresserade av att tjänstgöra i skolan.

I samband med att den statliga regleringen av lärartjänsterna togs bort i januari 1991 upphävdes de tidigare mycket detaljerade bestämmelserna om vilken utbildning som krävdes för den ena eller den andra typen av lärartjänst. Därmed upphörde regleringen i skolförordningen av att det i gymnasieskolan skulle finnas lektorer i vissa ämnen samt att det för behörighet till tjänst som lektor krävdes viss utbildning. Det statliga inrättandet av lektorstjänster och med detta förknippade statsbidrag upphörde därmed.

Forskarutbildade lärare i skolan idag

Genom lag 1993:1478 om ändring i skollagen infördes ett nytt, tredje, stycke i skollagens 2 kap 3 §. Stycket lyder *"Varje kommun och landsting skall vidare sträva efter att för undervisning i gymnasieskolan, gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning anställa lärare som har forskarutbildning."* I propositionen 1992/93:250 sid 82 utvecklas argumenten för lagändringen. Bl a sägs *"I de gymnasiala utbildningarna blir ett vetenskapligt betraktelsesätt en viktig del av undervisningen."* *"Lektorer är genom sin forskarutbildning en stor tillgång i undervisningen."* *"Då eleverna gör sitt specialarbete kan de få en kvalificerad handledning i hur man finner och hanterar källor."*

Forskarutbildade lärare i skolan framöver

En av skolans uppgifter är att på ett så bra sätt som möjligt stödja elevernas lärande. Inom skolans verksamhet behöver därför finnas hög kompetens såväl teoretiskt som praktiskt pedagogiskt. Därför är tillgången på forskarutbildade lärare betydelsefull. Lärare med forskarutbildning kan få ett särskilt ansvar för utvecklingsfrågor inom skolområdet. Även andra nya möjligheter kan skapas för lärare att forska om skolan i skolan och i anslutning till den egna lärarverksamheten. I det avseendet kan forskarutbildade lärare få en mer adekvat roll än idag – inte enbart inom gymnasieskolan utan även inom andra skolformer. Tillsammans med övrig utveckling av läraryrket ger en ökad forskningsansats dessutom möjligheter till vidgade karriärvägar. Det förtjänar att nämnas att önskemål om ledighet för forskarutbildning och liknande faller under studieledighetslagens regler.

Inom det tidigare, statliga, regelverket har forskarutbildade lärare som tidigare nämnts benämnts lektorer. Det är numera varje kommuns sak att bestämma hur olika lärare/lärarkategorier ska benämnas, liksom vilka kvalifikationer i fråga om ämnesutbildning som ska fordras. Kommunen kan med andra ord benämna en forskarutbildad lärare lektor. Lönen bestäms, som framgår av Löneavtal 98, med hänsyn till arbetsuppgifterna, arbetstagarens bidrag till verksamhetsförbättringar, utbildningskraven, ansvaret och svårighetsgraden i arbetsuppgifterna och den enskilde arbetstagarens sätt att uppfylla dessa krav. Någon statlig reglering av utbildningskrav eller statsbidrag finns inte utöver de regler om lärares utbildning som återfinns i skollagens andra kapitel.

Upplysningar om detta cirkulär lämnas i första hand av Lena Emanuelsson och Håkan Söderberg.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Lena Emanuelsson